

Dobra rada nie zawada!

Bibliografia:

- Źródło: Klementyna z Tańskich Hoffmanowa, *Pamiętka po dobrej matce czyli ostatnie jej rady dla córki*, Warszawa 1819, s. 17–148.
- Źródło: tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl.

Dobra rada nie zawada!

Kobieta i mężczyzna

Źródło: Pexels, domena publiczna.

Współczesne poradniki cechuje dydaktyzm i informacyjność, ale również użyteczność, [perswazyjność](#), [propagandowość](#) oraz [komercyjność](#). Mają one także walory terapeutyczne, podejmują, np. kwestie związane ze zrozumieniem samego siebie, wzmacnianiem wiary we własne możliwości czy też rozwiązywaniem różnych problemów i kształceniem nowych umiejętności. Jednym z poradników dobrego wychowania dla dziewcząt był wydany w 1819 roku utwór Klementyny z Tańskich Hoffmanowej *Pamiętka po dobrej matce, czyli ostatnie jej rady dla córki*. Spróbujmy cofnąć się o 200 lat...

Już wiesz

Przejrzyj kilka kolorowych czasopism i wyszukaj artykuły, w których znajdują się różne porady. Ustal, czego one dotyczą oraz dla kogo są przeznaczone.

Dobre rady matki sprzed dwóch wieków

Portret Klementyny z Tańskich Hoffmanowej

Źródło: Achille Devéria, rysunek, domena publiczna.

Klementyna z Tańskich Hoffmanowa

1798 – 1845

– pedagożka, pisarka, edytorka, tłumaczka. W jej dorobku można odnaleźć m.in.: powieści i powiastki na temat kobiet, literaturę dla dzieci i młodzieży, publikacje o charakterze historycznym i obyczajowym, utwory religijne, czasopisma dla dzieci, zbeletryzowane traktaty moralne. W tych ostatnich refleksje i propozycje o charakterze pedagogicznym, związane z moralno-patriotycznym wychowaniem kobiet, wynikały z gruntownego przygotowania autorki, jej osobistych doświadczeń, w tym: znajomości życia dworskiego i obyczajów magnackich oraz z kontaktów z zaprzyjaźnionymi z rodziną pisarki wybitnymi intelektualistami polskimi. Hoffmanowa kształciła się również poprzez dyskusje w prasie, podróże, konfrontacje własnych obserwacji z doświadczeniami innych narodów. Pisarka miała też okazję dotrzeć do oryginalnych tekstów pisarzy oświeceniowych i uzupełnić swe polskie wykształcenie, kiedy po powstaniu listopadowym przeniosła się do Francji. Większość utworów Hoffmanowej odwołuje się jednak przede wszystkim do propagowania idei połączenia wychowania domowego i służby publicznej. Stąd w jej twórczości dominują „teksty kobiece” na temat prezentowanych na łamach czasopism problemów

[emancypacji](#), poruszające kwestie bliskie dorastającym pannom, np. przyszłego zamążpójścia, wyboru kandydata na męża, wszechstronnego wykształcenia, relacji młodych niewiast z rodzicami, dziewczęcych marzeń i pragnień skrojonych na miarę świadomości społecznej XIX wieku i kulturowych wyzwań tych czasów.

O dziele

Utwór Klementyny z Tańskich Hoffmanowej *Pamiętka po dobrej matce czyli ostatnie jej rady dla córki* wydany został anonimowo w 1819 roku i uznany za pierwszą polską powieść dla dziewcząt. Rozprawa przyjmuje, dość popularny w tych czasach, kształt moralizującego testamentu (pedagogicznego traktatu), w którym umierająca matka, na podstawie swoich życiowych praktyk, formułuje zestaw rad i pouczeń związanych z wychowaniem córki. Utwór Hoffmanowej pisany jest w pierwszej osobie, sugeruje zatem bezpośredniość toku narracji, emocjonalność charakteru wypowiedzi poprzez odwoływanie się do doświadczeń bohaterki – Amelii. Jego dydaktyczny koloryt uwidacznia się poprzez wprowadzenie – bilansujących rozważania – złotych myśli, przysłów, aforyzmów, przeznaczonych niewątpliwie do zapamiętania przez czytelniczki. Kompozycja *Pamiętek...* jest spójna, przemyślana i logiczna. Zamysł artystyczny autorki cztery kolejne rozdziały sprowadza do czterech głównych myśli: pierwsza rozpatruje „stanowisko kobiety w życiu i jej »powinności wobec siebie«”, druga – wartości wewnętrzne – „duszy i umysłu”, trzecia – wady najczęściej spotykane, czwarta omawia „stosunek do ludzi i świata”.

” Klementyna z Tańskich Hoffmanowa

Pamiętka po dobrej matce czyli ostatnie jej rady dla córki

Do Amelii

Już dusza moja do lepszego przeniesie się mieszkania, kiedy ty, córko moja, czytać to pismo będziesz. Są to uwagi, rady, napomnienia, prośby umierającej już matki, nie wątpię, że korzystnymi będą dla ciebie. Zanadto mnie kochasz, abyś kiedy obojętnym okiem patrzeć na nie mogła, abyś nie spełniła ostatnich życzeń, jakie zawierają. [...]

O płci żeńskiej

Różne o płci naszej są mniemania. Jedni przysądżają nam najwyższe cnoty i często psują zbytkiem pochlebstwa, drudzy widzą tylko wady i w swojej surowości krzywdę nam czynią. Same nawet kobiety odmiennie płęć swoją uważają, jedne zaszczyt, drugie upośledzenie w niej widzą [...].

Ty więc, córko moja, nie trap się, że do płci słabszej należysz i jej przeznaczenie jest pięknym; wszak i kobieta kochaną i użyteczną być może. Natura mężczyznę mocą udarowała, bo obronę słabszych, sprzeciwianie się niesprawiedliwości, karę występku jemu powierzyła. On krew swoją na placu bitwy wylewa, mądre pisze ustawy, pilnuje ich wykonania, kraje podbija, wznosi, broni mocarstwa i rządzi nimi, słowem – jest mężczyzną.

Czulszą i słabszą Bóg stworzył kobietę: łagodzić, miękczyć, uszczęśliwiać śmiałego mężczyznę powinna. Dzikim i ponurym byłby świat, gdyby sami na nim byli mężczyźni, gnuśnym i nieczynnym, gdyby go tylko napełniły niewiasty. Wspólny ich związek i wzajemna pomoc są zasadą towarzyskiego porządku i jeżeli płęć męska włada światem, nasza go upięknia. [...]

O domowych i kobiecych zatrudnieniach

Cóż więcej zachwyca w dobrze urządzonym domu, jak młoda i wesola jego gospodyni, czynna bez ustanku? Z upodobaniem patrzymy na nią. Nad wszystkim czuwa bacznie jej oko. Duszą jest całego domu, wzorem dla sąsiadów i służących, nagrodą męża, ozdobą rodziny swojej, Bogu i ludziom się podoba.

Ty, Amelio, bądź zawsze gotowa do pracy, zawsze chętnie i pilnie czynna. Czynność jest prawdziwym życiem człowieka i źródłem jego szczęścia. Nuda, ta najokropniejsza choroba w świecie, bo duszę i ciało dręczy, opanuje cię, skoro tylko lenistwu i próżniactwu się poddasz. Nie poznasz jej nigdy, jeśli zawsze zatrudnioną będziesz. Kiedy cię napadnie zły jaki humor, nieukontentowanie, przykrości niechybne w tym życiu, zajmij się czym pilnie, a zatrudnienie wypędzi je od razu. Kiedy krew w twoich żyłach pomału płynąć zacznie, nadaj jej pracą ruch nowy. Chcesz zawsze być wesołą i zdrową? Pracuj szczerze i z upodobaniem. [...]

O ozdobie umysłu

Po pięknej duszy, czułym i delikatnym sercu nie ma trwalszych wdzięków, nie ma większej ponęty nad ozdobny umysł. Minęły czasy, kiedy skarb ten wyłącznie mężczyzn był własnością, dziś i kobietom nie tylko wolno, ale i użytecznie jest starać się o niego [...]. Kobiety zapewne mniej potrzebują posiadać umiejętności niż mężczyźni nauki; nauki nie celem, ale ozdobą ich życia być powinny [...]. Nigdy nie chwale kobiety, kiedy się oddaje wysokim naukom, kiedy się uczy łacińskiego, greckiego, hebrajskiego języka, doświadczenia robi w fizyce, chemii i nad algebrą lub matematyką głowę sobie łamie. Umieć uszczęśliwić małżonka, uprzyjemnić jego życie, wychować dobre dzieci, wynajdywać nowe i niewinne sposoby podobania się każdemu to są systemy naukowe dla kobiety. Bez algebry potrafi, aby się w żadnych rachubach, widokach ani sama nie omyliła, ani drugim nie dała; a matematykę niech zna tylko tyle, żeby nigdy z prostej nie zboczyła linii.

Po przeczytaniu przytoczonych powyżej fragmentów utworu Klementyny Hoffmanowej wykonaj ćwiczenia.

Polecenie 1

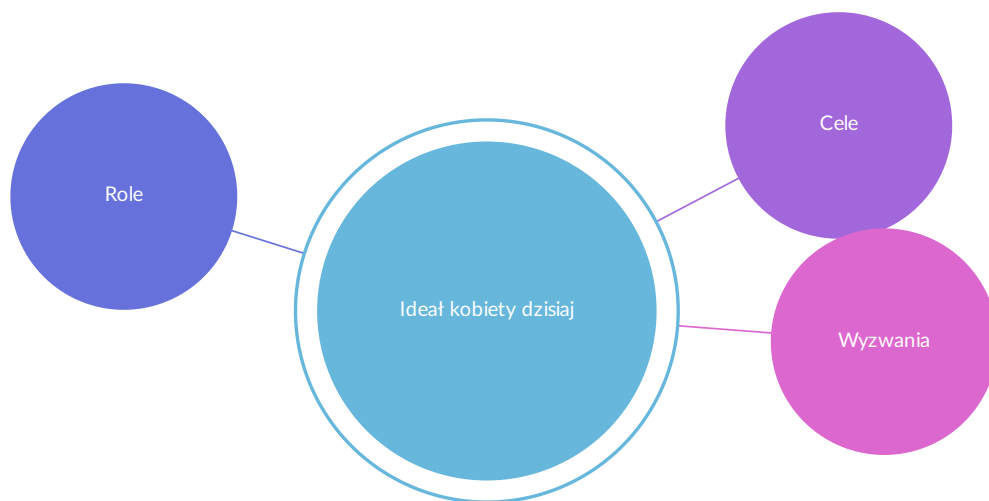
Wynotuj złote myśli z tekstu Hoffmanowej i ustal, czy zgadzasz się z wynotowanymi stwierdzeniami. Uzasadnij swoją opinię.

Ćwiczenie 1

Wymień te rady autorki *Pamiętki po dobrej matce...*, które, twoim zdaniem, zachowały aktualność. Zilustruj swoją odpowiedź przykładami „złotych myśli” z tekstu.

Polecenie 2

Wiele tekstów autorstwa Hoffmanowej wypełnia zarówno moralno-wychowawczy, jak i społeczno-kulturowy ideał młodej kobiety, przed którą stają nowe cele, nowe wyzwania i nowe role w zmieniającym się ekonomicznie społeczeństwie. Przygotuj mapę myśli na temat: „Ideał kobiety dzisiaj”.

Ćwiczenie 2

Gdybyś był doradcą/ była doradczynią w sprawach wychowania, co uwzględniłbyś/ uwzględniłabyś w zestawie porad związanych z:

- obrazem idealnej pary;
- osiągnięciem zawodowego sukcesu.

Sformułuj co najmniej dziesięć zasad, używając form trybu rozkazującego.

Ćwiczenie 3

Określ cechy języka powyższego utworu. Wybierz poprawne odpowiedzi spośród podanych.

☐

Autorka używa języka naukowego.

☐

Cechą języka jest emocjonalność.

☐

Hoffmanowa używa słownictwa wartościującego.

☐

Pisarka wplata do tekstu wyrazy obcego pochodzenia.

Ćwiczenie 4

Ustal, jakie znaczenie dla rozumienia tekstu ma użycie słownictwa wartościującego w tytule. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Ćwiczenie 5

Przyporządkuj nazwy środków stylistycznych i ich funkcje do przykładów z tekstu.

Przykład z tekstu	Środek stylistyczny	Funkcja
„dusza moja”		
„córko moja”		
„[...] kiedy się uczy łacińskiego, greckiego, hebrajskiego języka, doświadczenia robi w fizyce, chemii i nad algebrą lub matematyką głowę sobie łamie”		
„Cóż więcej zachwyca w dobrze urządzonym domu, jak młoda i wesoła jego gospodyni, czynna bez ustanku?”		
„dusza moja do lepszego przeniesie się mieszkania”		

podkreślenie wszechstronności kobiety

podkreślenie czułej relacji matki z córką

zasugerowanie odbiorcy stosunku do poruszanej tematyki

uwydatnienie emocjonalnej postawy

apostrofa

pytanie retoryczne

epitet

uplastycznienie obrazu

metafora

wyliczenie

Ćwiczenie 6

Określ, jakie rodzaje argumentów występują w przytoczonym fragmencie utworu Hoffmanowej. Zilustruj swoją wypowiedź przykładami z tekstu.

Współczesne ideały i wzorce

Polecenie 3

Opisz współczesny ideał kobiety i mężczyzny.

Polecenie 4

Przedstaw pisemnie swój wizerunek ideału (dziewczyny i/ lub chłopca). W opisie zwróć uwagę na: wygląd (w tym ubranie), cechy charakteru, zainteresowania i hobby.

Wprowadź modalne formy czasownika (np. jaki on/ ona powinien/ powinna być) oraz sformułowania typu: on/ ona 'zwraca uwagę na...', co on/ ona 'ceni najbardziej'.

Polecenie 5

Porównaj swój wizerunek ideału (dziewczyny i/ lub chłopca) z tym, który pojawia się w mediach.

Ćwiczenie 7

Przygotuj krótkie pisemne wypowiedzi w formie porad dotyczące poniższych zagadnień:

- bezpieczeństwo na dyskotecie;
- uzależnienie od komputera;
- decyzja o nauce dodatkowego języka obcego.

Poradnictwo w dzisiejszych czasach

Polecenie 6

Wymień interesujące cię zawody, które mogłyby w przyszłości być twoimi profesjami.

Ćwiczenie 8

Ustal, czy bibliotekarz to zawód dla ciebie. Wypisz wady i zalety wykonywania tego zawodu.

Ćwiczenie 9

Ustal, czym powinien charakteryzować się dobry bibliotekarz. Wymień co najmniej dziesięć cech typowych dla osób wykonujących ten zawód, a następnie skonfrontuj je z tekstem znajdującym się poniżej.

” Jakie cechy powinien mieć ktoś, kto chce zostać pracownikiem biblioteki? Musi być to osoba wszechstronna, która poza dużą wiedzą na temat książek jest też bardzo komunikatywna, łatwo nawiązuje kontakty i jest lubiana, lubi pracować w zespole, umie dopasować się do zmieniających się wymagań i nowych sytuacji, jest uprzejma i zaangażowana, a przy tym ma zdolności językowe. Aby móc dokonać odpowiedniej selekcji zbiorów, a także fachowo decydować o nowych zakupach, bibliotekarz musi mieć dużą wiedzę o świecie i być otwarty na ciągłą naukę. A to znaczy – mieć wciąż ochotę, by się uczyć. Wielu bibliotekarzy decyduje się na studia podyplomowe, by np. nauczyć się zarządzania albo marketingu.

Źródło: tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl.

Polecenie 7

Rozważ, czy zgadasz się z opinią, że porady dotyczące zdrowego stylu życia, odżywiania i sportu są utrzymane w poetyce reklamy, przypominają prasowe i telewizyjne hasła i slogany przeznaczone dla dorosłych, pisane są językiem perswazji, argumentów w formie pytań retorycznych czy wykrzyknień, np. *Rusz się! Tańcz i czuj się świetnie!* Uzasadnij swoje zdanie.

Polecenie 8

Na podstawie poniższego fragmentu tekstu dotyczącego pozytywnego wpływu czekolady i tańca na organizm zredaguj notatkę lub przedstaw w formie komiksu, jak powinien wyglądać zdrowy tryb życia. Skorzystaj ze szkicownika.

” Udowodniono, że zjedzenie kawałka czekolady sprawia, że lepiej się czujemy. Niestety, spożywanie czekolady w dużych ilościach jest niewskazane! Są jednak inne sposoby na sprowokowanie mózgu, by dał nam odczuć szczęście i radość. Tym sposobem może być taniec towarzyski [...]. Cierpisz z powodu kompleksów? Jesteś mało spontaniczny? Chcesz umieć odnaleźć się w grupie, nauczyć się zaufania do innych? Zapisz się na lekcje tańca!.

Źródło: tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Preteksty

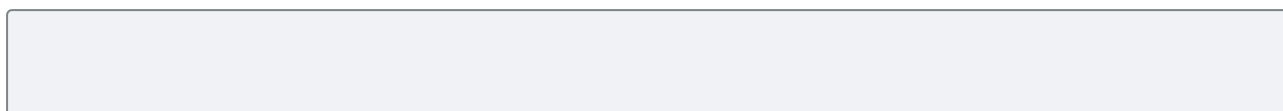
Polecenie 9

Przygotuj scenkę dramową na temat: „Idealne zawody za 100 lat”.

Zadaniowo

Polecenie 10

Napisz poradnik na temat zdrowego stylu życia. Swój tekst opatrz rysunkami.

Ćwiczenie 10

Ułóż krzyżówkę, której rozwiązaniem będzie wyraz „ideał”. Postępuj zgodnie z poniższą instrukcją.

1. W polu „Tu wpisz polecenie” wpisz treść polecenia, np. Rozwiąż krzyżówkę.
2. W polu „Tu wpisz pytanie” wpisz pytanie, na które osoba rozwiązująca krzyżówkę udzieli odpowiedzi, np. Jak nazwiesz osobę, która ci imponuje?
3. W kolejnej linii wpisz odpowiedź: idol. Pamiętaj, że litera (w tym przypadku „i”), musi znaleźć się w początkowej kolumnie (i-dol).
4. Ułóż kolejne pytania i wpisz odpowiedzi.
5. Pamiętaj, że litery z hasła „ideał” muszą się znaleźć na początku, na końcu lub w środku wyrazów tworzących krzyżówkę.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.